

Mer makt til folk og folkevalgte

Regjeringen arbeider med en omfattende kommunereform. Selv om reformen har fått mye oppmerksomhet, er vårt inntrykk at mange kommuner vegrer seg mot å slå seg sammen til større kommuner.

Stortinget har bedt regjeringen om å inkludere det regionale nivået i arbeidet med kommunereformen og fylkeskommunene ble i sommer invitert til å innlede samtaler med nabofylker, om en potensiell sammenslåing. Fylkene har frist til høsten 2016 med å melde tilbake om sine ønsker. Vi mener at en regionreform for større og sterkere regioner vil ha en stor betydning for samfunnsutviklingen.

Fylkeskommunen fyller helt avgjørende samfunnsfunksjoner i dag. Den er en pådriver og tilrettelegger for løsninger på regionalt nivå, med samferdsel, videregående utdanning, miljøvern og regional utvikling som de viktigste tjenesteområdene. Fylkeskommunene har også ansvaret for den offentlige tannhelsetjenesten. At tannhelse tilhører større enheter enn kommunene gir stordriftsfordeler og sikrer sterke og gode fagmiljøer, noe som bør videreføres i fremtidige regioner.

FORMIDABLE UTFORDRINGER

Nye og komplekse utfordringer har oppstått på samfunnsområder som bærekraftig utvikling, klimagassutslipp og folkehelse. De økte asylankomstene og tilhørende integrering er en annen formidabel utfordring. Vi tror at større og mer slagkraftige regioner er en del av løsningsen på flere av disse komplekse problemstillingene vi i dag står ovenfor.

På store deler av Østlandet bygges det for tiden ut ny infrastruktur og bedre kollektivtilbud som skal binde sammen bygder, byområder og regioner. Det bør vurderes å la regionene få en større del av ansvaret for areal- og transportplaner med tanke på kunnskapen disse sitter med om lokale og regionale forhold. Det felles administrasjonsselskapet for kollektivtrafikken i Oslo og Akershus, Ruter, er et godt eksempel på at samarbeid i større regioner gir gode resultater.

REGIONAL SAMFUNNSUTVIKLER

De folkevalgte på regionalt nivå står direkte til ansvar overfor innbyggerne. Rollen som regional samfunnsutvikler sikrer en åpen og involverende saksbehandling. Fylkeskommunene på Østlandet mener mer ansvar og myndighet må overføres til et regionalt folkevalgt nivå. Større, sterkere og mer funksjonelle regioner kan gi bedre grunnlag for gode strategiske valg og økte samordningsgevinster.

Fylkeskommunene på Østlandet er villige til å ta ansvar og gjøre endringer for å styrke rollen som samfunnsutvikler. Fylkeskommunene innser at dette innebærer at vi må ha fokus på følgende:

Bevisst hærverk

Hvem vil verne norsk natur? Mot for eksempel vindkraftutbygging? Som nå kanskje bare er noen dager unna oss.

Det siste og endelige vedtaket tar kommunestyret i Nord-Odal den 26. januar. Avgjørelsen vil få store ringvirkninger for framtida. Og siden planområdet ligger helt på grensa til Eidsvoll og Nes, så vil det påvirke felles friluftsområder og løypenett i et landskap som kan bli totalt forandret.

Men gjør vi noe med det?

Sør for oss i Europa er vi vant til å se vindturbiner. Ofte nær motorvei i helt flatt landskap, lett tilgjengelig og plassert i allerede opparbeidet infrastruktur. Tenk på at slike, bare mye høyere, planlegges ute i naturen – i stille, dype skoger på Songkjølen og Engerfjellet!

I tillegg må det bygges et nett av brede internveier og adkomstveier over kupert og myrlendt terreng. Dette er industri og ingen «park». Vi ser det som et bevisst og villet hærverk. Og helt unødvendig! Norge redder ikke verdens klima ved å ødelegge egen natur.

Allikevel gjør vi det.

Tilsynelatende har norsk natur sterkt vern i naturmangfoldsloven og Grunnloven, men praksisen tyder på at det ikke er tilfelle. Ute i kommunene ser man mer til økonomi enn til vern. Så hvem tar vare på vår nasjonale skatt –



KAMP MOT VINDMØLLER. «Norge redder ikke verdens klima ved å ødelegge egen natur,» skriver Egil Ramdal og Karin Leonhardsen. Illustrasjon: Illustrasjon: Falø Vind.

den unike norske naturen?

NVE og OED vil ikke. Miljømyndighetene makter det ikke. Dagens lovverk er utilstrekkelig til å forhindre stadig nye inngrep, og på Stortinget ser vi heller ingen politisk vilje til nytenkning.

Og alle vi andre – synser vi ett eller annet – eller er vi blitt fullstendig likegyldige?

Egil Ramdal, Eidsvoll
Karin Leonhardsen, Nes

■ Vise større politisk vilje til å se områder og sektorer i sammenheng, inkludert en tydelig retning gjennom planleggingsinstrumentene i plan- og bygningsloven.

■ Bli bedre på å involvere kommuner, regionråd, statlige myndigheter, næringsliv og sivilsamfunn i regionale planprosesser og prioriterer ressurser til å profesjonalisere disse samarbeidsarenaene.

■ Etablere større og mer funksjonelle regioner på Østlandet.

EN MULIG DEMOKRATIREFORM

Statlige direktorater, tilsyn og etater har økt betraktelig i antall de siste 10–15 årene. Slik har oppgaver og ansvar blitt flyttet fra departementene til spissede fagmiljøer. Resultatet kan bli sterkere statlig styring og en økt fragmentering av statlig forvaltning, som i mindre grad er underlagt politisk kontroll. Det er en fare for at denne utviklingen kan føre til et demokratiunderskudd. For at det regionale folkevalgte nivået skal bli en suksess, er det avgjørende at flere samfunnsoppgaver legges til dette nivået. Slik kan regjeringens regionreform bli en demokratireform.

Fylkeskommunene på Østlandet er opptatt av en klar rollefordeling mellom stat

og regioner. Fylkeskommunene utfører i dag oppgaver som det kan være vanskelig å se for seg at kommuner eller staten skal ta seg av. Faktum er at statlig forvaltning blir stadig mer fragmentert. Organisering av statlig sektor må tilpasses den geografiske inndelingen i regioner, og flere virkemidler overført fra statlig til regionalt nivå må ses i sammenheng. Vi mener det må vurderes om regionale planer kan danne grunnlag for forhandlinger mellom framtidige regioner og regjeringen om helhetlige og forpliktende utviklingsprogrammer.

ANSVAR TIL REGIONENE

En overføring av utviklingsoppgaver fra fylkesmannen til regionene vil kunne sikre mer demokrati og effektivitet. Det vil også tydeliggjøre folkevalgte regioner i rollen som samfunnsutvikler. Det bør også vurderes om de nye regionene skal overta økonomiske stimuleringsmidler og sentrale veiledningsoppgaver. Regionen bør også overta oppgaver knyttet til landbruk, miljø, klimapolitikk, vannforvaltning og videre utvikling av friluftslivspolitikken. I tillegg mener vi at det nye regionale folkevalgte nivået kan få ansvaret for sam-

ordning av statlige og regionale innsigelsaker etter plan- og bygningsloven.

Fylkeskommunene på Østlandet mener at en organisering i større og mer handlekraftige regioner ikke vil begrense kommunenes spillerom, men tvert imot spille kommunene gode, skape viktige samarbeidsarenaer og bidra til at alle kommunene blir sterkere sammen. Fylkeskommunen fyller avgjørende samfunnsfunksjoner i dag. Organisering i større regioner gjør at det folkevalgte regionale nivået kan spille en enda viktigere rolle i fremtiden.

Anette Solli (H),
fylkesordfører i Akershus
Ole Haabeth (Ap),
fylkesordfører i Østfold
Roger Ryberg (Ap),
fylkesordfører i Buskerud
Per Gunnar Sveen (Ap),
fylkesrådsleder i Hedmark
Even Aleksander Hagen (Ap),
fylkesordfører i Oppland
Sven Tore Løkslid (Ap),
fylkesordfører i Telemark
Rune Hogsnes (H),
fylkesordfører i Vestfold